

**INŠTITUT ZA ZGODOVINO DELAVSKEGA GIBANJA
ob dvajsetletnici**

Tone Ferenc

**Inštitut za zgodovino
delavskega gibanja
v Ljubljani**

(Ob dvajsetletnici)

Ljubljana 1979

1. USTANOVITEV

Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani je ustanovil Izvršni svet Skupščine SRS z odredbo z dne 10. julija 1959 in mu določil nalogo, »da znanstveno proučuje delavsko gibanje, delovanje komunistične partije in ljudsko revolucijo na slovenskem ozemlju ter socialistično graditev v Sloveniji«. Obenem naj bi inštitut opravljal tudi druge naloge, kot so: zbiranje in urejanje arhivskega in spominskega gradiva, čuvanje muzejskih predmetov, organizacija razstav, izdaja znanstvenih, strokovnih in poljudnih publikacij itd.

Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani je bil med prvimi tovrstnimi inštituti v Jugoslaviji. Ti zavodi so nastali v obdobju, ko se je uveljavila težnja odpraviti dotedanjo razdrobljenost, nenačrtnost in nepovezanost dela na področju zgodovine delavskega gibanja in volja, da se na tem področju strnejo vse moči, sredstva in prizadevanja. Spada pa nastanek teh zavodov tudi v čas, ko je še pri pobudnikih in ustanoviteljih (izvršni sveti skupščin republik in republiški centralni komiteji zveze komunistov) prevladovalo mnenje, da je mogoče in tudi potrebno zgodovino delavskega gibanja preučevati ločeno od narodne zgodovine.

Ne samo za Slovenijo, temveč tudi za druge jugoslovanske republike je značilno, da je po ustanovitvi inšti-

tutov za zgodovino delavskega gibanja začela družba dati večja gmotna sredstva za preučevanje novejših zgodovine. Ta sredstva so bila precej večja od tistih, ki so bila namenjena za preučevanje drugih obdobij. Vendar so bili raziskovalni uspehi nekaj časa razmeroma manjši kot na drugih raziskovalnih področjih. Ob ustanovitvi teh inštitutov namreč še niso bili izpolnjeni kadrovske pogoji za takšno odločitev, saj takrat v vseh inštitutih ni bilo za znanstveno, raziskovalno delo usposobljenega toliko kadra, kolikor bi ga moral imeti že en sam takšen raziskovalni zavod.

V Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani se je v glavnem zbral kader iz zgodovinskega oddelka CK ZKS in Muzeja narodne osvoboditve Slovenije, ki je nato za tri leta celo sam postal organizacijska enota inštituta, ter nekaj od drugod. Tako je 1960. leta imel inštitut 80 stalnih in 15 honorarnih delavcev, vendar jih je bilo samo 16 s strokovnimi in znanstvenimi nazivi, pa še od teh ni bilo nobenega magistra ali doktorja znanosti. Dobil pa je inštitut ob ustanovitvi bogato arhivsko in knjižnično gradivo, ki ga je že med narodnoosvobodilnim bojem in posebno po osvoboditvi zbiral Znanstveni inštitut pri predsedstvu SNOS in ki ga je nato več let hranil Muzej narodne osvoboditve Slovenije. Zato se ima inštitut prav zaradi tega gradiva, ki ga hrani od leta 1959 dalje, upravičeno za enega od dveh ali treh naslednikov omenjenega znanstvenega inštituta, te v vsem evropskem odporiškem in narodnoosvobodilnem gibanju edinstvene znanstvene ustanove.

Ustanovitelj Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani je ves čas od leta 1959 Izvršni svet Skupščine SRS. Slednja je dne 28. septembra 1977 na sejah zbora združenega dela in zbora občin sprejela odlok, s katerim

je za soustanovitelja inštituta poleg Socialistične republike Slovenije imenovala tudi Slovensko akademijo znanosti in umetnosti ter Filozofsko fakulteto v Ljubljani.

Čeprav so tako pobudniki in ustanovitelj kakor tudi delavci v inštitutu želeli, da bi inštitut res postal znanstvena ustanova, pa so raznolikost pogledov na raziskovalno delo (predvsem podcenjevanje strokovne usposobljenosti pri pridobivanju kadra), raznolikost zamisli o temeljnih nalogah inštituta (ali zbiranje in obdelava gradiva ali čisto raziskovalno delo, kaj naj bo osnovni predmet raziskovanja itd.), vplivi posameznikov in političnih organizacij, ki so za ravnatelja inštituta skoraj dvanajst let določale družbenopolitičnega delavca, ki je skušal po svojih najboljših močeh z več ali manj srečno roko voditi inštitut, neurejeni odnosi med organizacijskimi enotami (predvsem neurejen položaj muzeja v inštitutu) itd. ovirali

Delavci inštituta 6. 11. 1979

hitrejšje razvijanje inštituta v pravi znanstveni zavod. Značilno za to je, da je bil osip delavcev, ki so kdaj delali na raziskovalnem področju v inštitutu, zelo velik (več kot 50 %), vendar pri osipu razen v nekaterih primerih ni šlo toliko za raziskovalno usposobljen kader, temveč večinoma za ljudi, ki niso zmogli zahtevnega raziskovalnega dela.

Po ločitvi Muzeja ljudske revolucije Slovenije od inštituta 1. junija 1962 in ureditvi odnosov med njima, spoznanju, da založništvo (predvidene izdaje 10—20 knjig na leto) ne more biti ena glavnih dejavnosti inštituta, itd. je inštitut začel graditi svoj dolgoročni delovni načrt na stvarnejših temeljih. V ugotovitvi, da bo pisanje zgodovine delavskega gibanja in ljudske revolucije zahtevalo daljši čas in širše moči, si je zastavil vrsto nalog, ki naj ustvarijo tudi temelje za tako zahtevno delo.

2. ZNANSTVENO-RAZISKOVALNO DELO

Inštitut je že kmalu po svoji ustanovitvi začel posvečati posebno skrb *objavljanju virov*, in to ne samo zato, da bi olajšal delo raziskovalcev, temveč tudi zaradi spoznanja, da je treba za dokumente, nastale v posebnih okoliščinah, zbrati pojasnila pri udeležencih, dokler je to le še mogoče. Od zgodovinskega oddelka CK ZKS je prevzel izdajanje »Zbornika dokumentov in podatkov o narodno-osvobodilni vojni jugoslovanskih narodov« (del VI-boji v Sloveniji) v slovenščini; izšlo je 14 knjig (srbohrvaško izdajo je pripravljala skupina sodelavcev iz Vojaškega zgodovinskega inštituta JLA v Beogradu, ki je to delo z 19. knjigo tudi končala). Inštitut je leta 1962 začel izdajati novo zbirko virov »Dokumenti ljudske revolucije v Slove-

niji 1941—1945«, ki ima izvirne dokumente političnih in oblastnih organizacij in ustanov narodnoosvobodilnega gibanja na Slovenskem (izšlo je 5 knjig, 6. je pripravljena za tisk, dve nadaljnji pa še v pripravi). Skupaj z Muzejem ljudske revolucije Slovenije je pripravil in izdal »Fotografske dokumente o boju KPS«, kateri prvi del v dveh knjigah ima dokumentirane fotografije iz delavskega gibanja na Slovenskem v letih 1867—1941, drugi del v treh knjigah pa iz narodnoosvobodilnega boja 1941—1945 (nadaljnji dve knjigi sta v pripravi in bi že izšli, če ne bi zadeli na finančne težave). Z nekoliko večjimi delovnimi težavami in zato tudi z zamudo je inštitut začel pripravljati objavlanje virov iz obdobja med obema vojnoma. Zbirka »Viri za zgodovino KPJ na Slovenskem« ima pripravljen obsežen zvezek virov iz obdobja 1919—1921 in zvezek virov o IV. pokrajinski konferenci KPJ za Slovenijo v Goričanah, vendar so do sedaj tudi finančne težave ovirale izdajanje te zbirke.

S temi dogoročnimi načrtnimi akcijami, ki jih izvaja predvsem s skupinskim načinom dela, se je inštitut med vsemi tovrstnimi zavodi uvrstil na prvo mesto pri uresničevanju nalog na dokumentarnem področju. Poleg tega so inštitutovi delavci pripravili še nekaj zvezkov posebnih virov, npr. »Jesen 1942 — Korespondenca Edvarda Kardelja in Borisa Kidriča«, »Viri o nacistični raznarodovalni politiki v Sloveniji 1941—1945«, ki so že izšli ali pa so v tisku. Nekaj manjših skupin virov so objavili tudi v inštitutovi reviji.

Drugo dokumentarno področje, ki mu inštitut tudi že dolgo časa posveča veliko pozornost, so *bibliografski pripomočki*, brez katerih si danes ni mogoče zamisliti uspešnega raziskovalnega dela. To dokazuje inštitutova objava knjige »Petnajst let bibliografije o narodnoosvo-

bodilnem boju Slovencev 1945—1959«, in nato takšna bibliografija člankov o narodnoosvobodilnem boju Slovencev še za posamezna nadaljnja leta do 1968 v inštitutovi reviji; to delo se še nadaljuje. Inštitut je naročil in objavil tudi bibliografiji slovenskega socialističnega in marksističnega tiska na Slovenskem od 1868 do 1941. Še bolj dolgoročna je naloga pripraviti obsežno bibliografijo člankov o delavskem gibanju na Slovenskem iz slovenskih časopisov in časnikov 1917—1941, ki je že opravljena za prvi del tega obdobja (okrog 55.000 bibliografskih enot za leta 1917—1930) in objavljena za leto 1917.

Bolj za zunanje uporabnike (časopise, pisce spominov itd.) kot pa za svoje delavce je inštitut pripravil tudi nekaj *kronoloških pregledov dogodkov* iz delavskega gibanja in narodnoosvobodilnega boja na Slovenskem. Podrobnejše preglede je objavil le za čas 1918—1943, splošnejšega pa za leta 1868—1968. V pripravi za objavo je celovitejši pregled za vsa obdobja.

Na ožjem raziskovalnem ali *znanstvenem področju* se je inštitut iz prej navedenih razlogov, posebno še zaradi pomanjkanja usposobljenega znanstvenega kadra, uveljavljal počasneje kot se je pričakovalo ob ustanovitvi in kot bi se mogel uveljaviti v ugodnejših razmerah. Bibliografija objavljenih del inštitutovih delavcev, izdana ob 10. obletnici inštituta, je sicer zajela že 660 naslovov del, vendar pomen in kakovost teh del nista samo izraz stanja strokovne usposobljenosti inštitutovih delavcev, temveč tudi raznovrstnosti njihovega udejstvovanja. Med prispevki je največ manjših razprav, člankov, enciklopedičnih sestavkov, tudi prispevkov vzgojnega in poljudnoznanstvenega pomena, čisto prigodnih sestavkov, ki so nastali na željo uredništev ob raznih obletnicah in proslavah, učbeniki in pomožna šolska literatura itd. Bibliografija, za nasled-

njih deset let, ki ima 800 naslovov, kaže enako raznovrstnost del, kar je posledica inštitutove odprtosti in njegovega odzivanja različnim družbenim potrebam, je pa obenem že več monografskih del. Ta izpričujejo težnjo inštituta po opravljanju temeljnega raziskovalnega dela in večjo strokovno usposobljenost raziskovalnega kadra. Del teh monografij so tudi uspešno obranjene magistrske naloge in doktorske disertacije. Morda vse monografije ne obravnavajo ravno najpomembnejših zgodovinskih tem in niti niso rezultat za poslednja leta toliko poudarjenega skupinskega ali celo večpanožnega dela, so pa vse zelo upoštevane in nekaj tudi nagrajenih (2 nagradi Sklada Borisa Kidriča, 4 nagrade Vstaje slovenskega naroda, 3 nagrade Osvobodilne fronte, 6 Kajuhovih nagrad, 1 nagra-

Znanstveno posvetovanje 6. in 7. 6. 1974

da za učbenike). Posebnega priznanja je bila deležna monografija Narodnoosvobodilna vojna na Slovenskem 1941—1945, ki so jo pripravili sodelavci ljubljanske skupine Vojaškega zgodovinskega inštituta iz Beograda in Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani (nagrade Sklada Borisa Kidriča, Vstaje slovenskega naroda, 4. julija) in ki je doživela že dva ponatisa. Več monografij inštitutovih delavcev je tudi v tisku ali po recenzijah v pripravi za tisk.

Večino dokumentarnih in raziskovalnih nalog inštituta ali njegovih delavcev je financiral Sklad Borisa Kidriča in za njim Raziskovalna skupnost Slovenije. Skupno je od začetka leta 1961 do konca leta 1979 financiral 94 nalog, ki jim je rok za izvajanje že potekel, med njimi 64 čistih raziskav, 8 objav virov, 15 bibliografij, 3 kronološki pregledi dogodkov, 2 načrta in 2 zbirki gradiva; v skupnem znesku 16,300.700 din. Od 83 končanih nalog (11 jih je nedokončanih zaradi smrti ali odhoda izvajalca iz inštituta) jih je 34 že izšlo v samostojni knjižni obliki ali pa so že v tisku, 22 v znanstvenih revijah, medtem ko jih 14, ki so jih pravkar končali, izvajalci še pripravljajo za objavo, in to največ v samostojni knjižni obliki. 9 bibliografskih nalog pa je v obliki kartoteke na voljo uporabnikom. Inštitutovi raziskovalci so torej uspešno opravili veliko večino raziskovalnih nalog (88 %) in jih večino tudi objavili (60 % oziroma dali na voljo uporabnikom v drugi obliki (10 %), medtem ko 16 končanih nalog (17 %) pripravljajo za tisk. Poprečni stroški ene raziskovalne naloge so znašali okrog 174.000 dinarjev. Pri gornji statistiki ni upoštevanih 15 že začelih raziskovalnih nalog, ki jih bodo delavci inštituta izvajali še v prihodnjih letih (pogodbeni rok za izvršitev še ni potekel). Tako je v delu 15 raziskovalnih nalog, ki jim bo rok potekel šele v letu 1980 ali pozneje; stroški za njih so

do sedaj znašali 5,968.000 din. Tako inštitut slej ko prej objavi več kot dve tretjini svojih raziskovalnih nalog, kar seveda prispeva k njihovi večji in širši uporabnosti in seveda tudi k večji kakovosti. V prvem desetletju je bil povprečni čas za opravljanje raziskovalne naloge poldrugo leto, kar izraža neko kratkoročnost in tudi tedanjo finančno politiko Sklada Borisa Kidriča, ki je zagotavljala financiranje posamezne raziskovalne naloge le za tekoče leto. V drugem desetletju traja opravljanje raziskovalne naloge povprečno tri leta in pol; razmeroma daljši čas izvajanja nekaterih raziskovalnih nalog (6 ali 7 let) zahtevajo večji pomen naloge, širina zbiranja gradiva zanjo (tudi v inozemskih arhivih ali predvsem v njih) itd., včasih pa daljši čas ni toliko izraz stvarne potrebe, kolikor zaposlitve izvajalca z drugim družbeno potrebnim, vendar ne dolgoročno načrtovanim in preko Raziskovalne skupnosti Slovenije neplačanim raziskovalnim delom (prispevki za znanstvena posvetovanja, enciklopedije, leksikone, zbornike itd.). Še posebno v poslednjem času nekatere družbenopolitične organizacije in ustanove zahtevajo od inštituta, da sprejme kot prednostne nove naloge, čeprav ima ta z Raziskovalno skupnostjo Slovenije že sklenjene pogodbe za dolgoročne naloge. Raziskovalna skupnost Slovenije, ki skoraj v celoti financira inštitutovo raziskovalno delo, ne omogoča bistvene okrepitve inštitutovega raziskovalnega kadra in razširitve njegove raziskovalne dejavnosti, uporabniki in interesenti pa ob svojih zahtevah ne nudijo nobenih gmotnih sredstev. Tako prihaja inštitut glede raziskovalnih nalog v nezavidljiv položaj, ki ga izraža veliko nasprotje med potrebami in možnostmi.

Čeprav je imel inštitut že od začetka nalogo, da znanstveno preučuje vsa obdobja delavskega gibanja, narodnoosvobodilnega boja in socialistične graditve na Sloven-

skem, se je raziskovalno delo na nekaterih področjih začelo pozneje. Medtem ko je za preučevanje političnega razvoja med dvema vojnama in narodnoosvobodilnega boja ob nastanku že imel nekaj raziskovalcev, si jih je moral za druga področja šele pridobivati in usposablјati. Šele v drugi polovici šestdesetih let, ko je v nekaterih pomembnih arhivih (npr. v Arhivu SRS, Arhivu SFRJ itd.) postalo dostopno gradivo iz stare Jugoslavije in ko je inštitut uspel pridobiti in usposobiti nekaj več kadra tudi za preučevanje drugih obdobj, je nekoliko bolj zagotovljeno enakomernejše raziskovanje zgodovine delavskega gibanja in novejše zgodovine Slovencev. Predvsem je inštitut uspel, da je s svojimi novimi in izključno v inštitutu usposobljenimi delavci organiziral preučevanje delavskega gibanja pred prvo svetovno vojno, gospodarske in socialne zgodovine med dvema vojnama in socialistične graditve. Pri tem so ravno za uspešno preučevanje zgodovine socialistične graditve v SR Sloveniji še neugodne razmere glede ohranjenosti, urejenosti in dosegljivosti arhivskega gradiva. Nasprotno pa se je v poslednjem obdobju zmanjšalo število raziskovalcev zgodovine narodnoosvobodilnega boja.

Popoln pregled opravljenega raziskovalnega dela inštitutovih delavcev lahko da le natančna bibliografija. Zato se tukaj omejujemo le na večje razprave iz posameznih obdobj in področij zgodovine delavskega gibanja in novejše slovenske zgodovine.

Iz obdobja do leta 1918 so raziskovalci raziskali industrializacijo Slovenije od 1709 do 1918, razvoj premogovništva in železarstva na Slovenskem, obdavčenje slovenskega kmeta, delavsko gibanje na slovenskem Štajerskem, začetke delavskega gibanja in socialni izvor delavstva v Ljubljani, delavsko gibanje v Idriji, socialistično delavsko

gibanje med Slovenci v Trstu na prehodu v 20. stoletje, delavske kulturne in izobraževalne organizacije na Slovenskem itd.

Iz obdobja med dvema vojnama so raziskovalci raziskali gospodarstvo v Sloveniji do leta 1924, tekstilno industrijo in delavsko gibanje med tekstilnimi delavci, gmotni in socialni položaj delavstva v Sloveniji, ustanovitve KPJ v Sloveniji, revolucionarno delavsko gibanje v letih 1921—1924, položaj primorskih Slovencev pod italijansko zasedbo 1918—1921, politično življenje primorskih Slovencev 1921—1928 in ilegalno protifašistično gibanje na Primorskem do leta 1928, ljudskofrontno gibanje v Sloveniji v letih 1935—1941, krščanski socializem v letih 1929—1941 in pot krščanskih socialistov v OF, prvi kongres KPS leta 1937, prispevek slovenskih komunistov k politiki KPJ 1920—1941, aprilske prostovoljce leta 1941 itd.

Iz obdobja fašistične okupacije in narodnoosvobodilnega boja so inštitutovi delavci raziskali predvsem okupacijske sisteme na Slovenskem, posebno nacistično raznarodovalno politiko, zločine nemškega in italijanskega okupatorja, politični in socialni izvor slovenskih partizanov v letu 1941 (zbranih več kot 2000 vprašalnih pol), narodnoosvobodilni boj v Slovenskem primorju 1941—1943, značilnosti in posebnosti narodnoosvobodilnega boja na Gorenjskem in Štajerskem, množične protifašistične demonstracije v Ljubljani jeseni 1941 in pozimi 1941—1942, protifašistični odpor na srednjih šolah v Ljubljani, narodnoosvobodilni boj na Gorenjskem pozimi 1941—1942, Radio OF-Kričič, delovanje in vlogo slovenskih železničarjev v NOB v Ljubljanski pokrajini do italijanske kapitulacije, I. štajerski bataljon, Rašiško četo, kapitulacijo Italije in narodnoosvobodilni boj v Sloveniji jeseni 1943,

razvoj mladinskega protifašističnega gibanja v Sloveniji v letih 1941—1945, razvoj ljudske oblasti v Slovenskem primorju 1941—1947, partizanske tiskarne na Slovenskem, partizanske ciklostilne tehnike na Primorskem, rast in razvoj slovenskega partizanskega tiska, partizansko dramatiko, prve stike slovenskih partizanov z zavezniškimi poveljstvi, jugoslovansko-britanske odnose, delovanje zavezniških vojaških misij in obveščevalnih služb na Slovenskem, domobranstvo na posameznih območjih NOV in POS, posebej domobranstvo na Primorskem itd.

Iz obdobja po osvoboditvi leta 1945 so inštitutovi raziskovalci raziskali razvoj ljudske oblasti na Slovenskem 1945—1947 in začetke samoupravljanja v letih 1950—1953. Za zgodovino Slovencev, ki jo je izdala Cankarjeva založba, so skupaj z nekaterimi drugimi zgodovinarji napisali prvi, krajši zgodovinski pregled za povojno obdobje.

Največ raziskovalnih nalog, ki jih je financiral Sklad Borisa Kidriča oziroma Raziskovalna skupnost Slovenije, je bilo iz obdobja narodnoosvobodilnega boja 1941—1945 (39 nalog), nekoliko manj iz obdobja med dvema vojnama (30 nalog), še manj pa iz obdobja do leta 1918 (22 nalog) in najmanj iz obdobja povojne socialistične graditve (3 naloge). Med 15 nalogami, ki jih bodo delavci inštituta opravljali še v letu 1980 ali še dlje, so tri iz obdobja do leta 1918, pet iz obdobja med vojnama, štiri iz obdobja NOB in tri iz obdobja povojne socialistične graditve.

Sedaj se v raziskovalnem oddelku inštituta trije ukvarjajo s preučevanjem zgodovine delavskega gibanja do leta 1918, šest z zgodovino Slovencev med vojnama, štirje z zgodovino NOB in trije z zgodovino socialistične graditve. Štiri bibliografke pa pripravljajo bibliografijo član-
kov o delavskem gibanju med vojnama. Poprečna starost raziskovalcev je 37 let.

Čeprav je jasno, da novejša zgodovina Slovencev ni mogoče uspešno preučevati kakor interdisciplinarno, ni bilo dolgo časa nobenih pomembnejših prizadevanj za tak način dela. Posebno velik primanjkljaj je v tem, da ni zavoda, v katerem bi kdo sistematično raziskoval pravno in gospodarsko zgodovino na Slovenskem med dvema vojnama, v času druge svetovne vojne in po njej. Nasprotno pa je napredek v spoznanju neuspešnosti preučevanja zgodovine delavskega gibanja same zase, brez najtesnejše vsebinske povezave s politično in gospodarsko zgodovino. Ne samo v tem inštitutu, temveč tudi zunaj njega, se je po nekaj letih drugačnega mnenja vendarle uveljavilo mišljenje, da mora organiziran raziskovalni zavod, kakršen je inštitut, sistematično raziskovati vso sodobno zgodovino Slovencev in ne samo razvoja delavskega gibanja, ki pa seveda mora dobiti ustrezno mesto v novejši slovenski zgodovini. Že posvetovanje, ki ga je novembra 1969 ob svoji desetletnici in ob 25-letnici ustanovitve partizanskega Znanstvenega inštituta pri predsedstvu SNOS pripravil inštitut, je obravnavalo probleme virov in preučevanja zgodovine Slovencev v poslednjih sto letih in ne več samo problemov zgodovine delavskega gibanja na Slovenskem.

Obenem se je v širši slovenski javnosti in tudi v inštitutu samem vse bolj uveljavljala zahteva po širšem raziskovalnem načrtu, ki bi naj povezoval delo vseh ali vsaj večine raziskovalcev novejša zgodovine Slovencev in imel za končni cilj zgodovinsko sintezo. Inštitut si je v prvem desetletju sicer skušal izdelati neki trdnejši raziskovalni načrt, vendar samo za zgodovino delavskega gibanja in NOB. Skušal se je tudi vključevati v pripravo in izvajanje nekaterih jugoslovanskih raziskovalnih načrtov (npr. »Zgodovina delavskega gibanja v Jugoslaviji« in pozneje

»Zgodovina narodov in narodnosti Jugoslavije« itd.), vendar so ti upoštevali predvsem splošne jugoslovanske teme in niti niso nudili ustreznih rešitev pokrivanja raziskovalnih stroškov.

Tako je inštitut šele v začetku drugega desetletja začel izdelovati tri raziskovalne načrte. V drugi polovici 1971 si je sestavil raziskovalni načrt »Zgodovina Slovencev 1918 do 1945«, ki predvideva sistematično prizadevanje vseh raziskovalcev novejše slovenske zgodovine in tudi drugih strokovnjakov predvsem v treh smereh. Te so: 1. treba bo napisati nekaj desetih tematskih monografij, 2. na temelju obstoječih raziskovalnih dosežkov in prvih tematskih monografij napisati pregled slovenske zgodovine za obdobje 1918—1945 in 3. predhodno ali sočasno opravljati naloge na dokumentarnem področju, tj. zbrati in urediti tisto dokumentacijo, brez katere ni možno sistematično raziskovalno delo. Kot končni cilj teh prizadevanj naj bi nastala znanstvena sinteza zgodovine Slovencev v letih 1918 do 1945, tj. celoviti prikaz novejše in najnovejše slovenske zgodovine na vsem slovenskem narodnem ozemlju (tudi v Slovenskem primorju in Beneški Sloveniji pod Italijo, v Koroški pod Avstrijo oziroma Nemčijo, v Porabju pod Madžarsko) in na vseh za narodni razvoj pomembnih področjih družbenega življenja (gospodarstvo, socialnopolitični položaj družbenih razredov in slojev, politično dogajanje, razvoj politične misli, kulture, šolstva itd.). Čeprav gre za celovito slovensko zgodovino in ne le za zgodovino delavskega gibanja in komunistične partije, bosta ta dva v tem zgodovinskem prikazu morala imeti pravo mesto glede na njuno nenehno naraščajoče uveljavljanje v slovenski družbi med dvema vojnama in na njuno vodstvo v uspešno izbojevani narodnoosvobodilni vojni.

Nato si je inštitut izdelal raziskovalni načrt »Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem od začetkov do leta 1918«, ki predvideva raziskovanje temeljnih vprašanj iz delavskega gibanja. Končno je v poslednjih štirih letih izdelal raziskovalni načrt »Zgodovina Slovencev 1945 do 1976«. To je »dolgoročna znanstvena naloga, ki ima za cilj zgodovinsko sintezo tega obdobja nacionalne zgodovine«, ki »bo potekala vzporedno in tesno povezano z znanstvenim preučevanjem zgodovine ZKJ in ZKS«. Podobno kot pri raziskovalnem načrtu »Zgodovina Slovencev 1918 do 1945« je tudi pri tem načrtu predvidenih nekaj kratkoročnih nalog, od katerih je morda najpomembnejša kratek pregled slovenske povojne zgodovine. Ta raziskovalni načrt je sestavljen interdisciplinarno in tudi predvideva interdisciplinarni način preučevanja tega obdobja. Z njim je inštitut napravil prvi korak v smeri interdisciplinarnega preučevanja najnovejše slovenske zgodovine.

Za uresničevanje teh raziskovalnih načrtov se bo moral inštitut kadrovsko še krepiti, pri čemer računa predvsem na pomoč Univerze v Ljubljani, nekaterih arhivov in muzejev, Raziskovalne skupnosti Slovenije, družbenopolitičnih organizacij itd. Neugodne gmotne razmere za občutnejšo okrepitev raziskovalnega kadra, zaposlitev raziskovalcev z občasnimi, kratkoročnimi nalogami itd. jemlje uresničevanju omenjenih raziskovalnih načrtov za začetek značilni zagon in predvideni tempo, manjša tudi število zunanjih sodelavcev in odmika predvidene srednjeročne cilje (npr. Pregled zgodovine Slovencev 1918—1945). Za uspešno uresničevanje omenjenih načrtov je občutno pomanjkanje usposobljenega raziskovalnega kadra. Ta se od ustanovitve inštituta številčno ni mogel bistveno povečati, se je pa strokovno usposobil in je inštitut po strokovni usposobljenosti svojega raziskovalnega kadra splezal

od dna do vrha lestvice na Slovenskem. V začetku bolj po zaslugi zdrave in za raziskovalno delo tudi razumljive ambicije posameznih mlajših raziskovalcev in šele v poslednjih desetih letih tudi po načrtni dolgoročnejši kadrovski politiki inštituta se je v dosedanem raziskovalnem in tudi širšem dokumentacijskem delu razvilo nekaj znanstvenih delavcev (8 doktorjev in 3 magistri znanosti, 6 asistentov na študiju 3. stopnje zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani), ki pomenijo dobro osnovo za nadaljnji razvoj inštituta kot pravega znanstvenega zavoda in za uresničevanje omenjenih treh raziskovalnih načrtov. Inštitut je bil v poslednjih desetih letih mnogo bolj zahteven pri sprejemanju novincev, kot je bil v prvih letih svojega obstoja. Vendar je bil optimističnejši od nekaterih drugih znanstvenih zavodov, ki si tudi iz nezaupljivosti do mladih ljudi niso usposobili lastnega znanstvenega kadra in gradijo svoje načrte na raziskovalnem kadru drugih zavodov. Obenem pa je inštitut zaostri merila za kadrovanje, saj že precej let velja pravilo o obveznem študiju 3. stopnje na univerzi, doktorskih disertacijah in dodeljevanju in potrjevanju znanstvenih nazivov samo s sklepom pedagoško-znanstvenega sveta ustrezne fakultete, obveznih strokovnih izpitih za strokovne delavce itd.

Iz raznih razlogov od začetka ni bilo pravih stikov in pravega sodelovanja med inštitutom na eni in Filozofsko fakulteto ljubljanske univerze in Slovensko akademijo znanosti in umetnosti na drugi strani, čeprav so bili zastopniki teh dveh zavodov nenehno člani sveta inštituta. V poslednjih desetih letih je sodelovanja več in univerzitetni učitelji sodelujejo tudi pri sestavljanju in izvajanju raziskovalnih načrtov in programov, kadrovanju, organiziranju znanstvenih posvetovanj itd. Z druge strani pa se je začelo vključevanje uveljavljenih inštitutovih raziskovalcev

v izobraževalni proces znanstvenega kadra, predvsem tistega z inštituta, na Filozofski fakulteti. V praksi se je začelo raziskovalno delo med Inštitutom za zgodovino »dr. Milka Kosa« na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ter Inštitutom za zgodovino delavskega gibanja razmejevati tako, da je prvi nosilec raziskovanja slovenske zgodovine do leta 1918, drugi pa za nadaljnja obdobja in seveda za zgodovino delavskega gibanja od začetkov tega gibanja dalje. Inštitut in njegovi raziskovalci so povezani z mnogimi raziskovalnimi in drugimi zavodi in tudi posamezniki ne samo v Sloveniji in Jugoslaviji, temveč tudi v tujini.

Delavci inštituta so se ves čas zavedali naloge, da svoje raziskovalne dosežke čimprej posredujejo širši javnosti in da mora biti njihova dejavnost odprta slovenski družbi. O tem priča 15 zvezkov (17 letnikov) inštitutovega glasila *Prispevki za zgodovino delavskega gibanja*, v katerih je tudi objavljenih mnogo znanstvenih in strokovnih dosežkov inštitutovih in tudi drugih delavcev. Prispevki so edina slovenska zgodovinska revija, ki jo izdaja delovna organizacija, in so že s tem tesno povezani z razvojem te delovne organizacije in do neke mere, nikakor pa ne v celoti, pomenijo pregled nad precejšnjim delom inštitutovih prizadevanj. Začetne obljube in pričakovanja o izdaji 4 zvezkov letno, ki so posledica še neizbrušenih pogledov na mnoga vprašanja v preučevanju zgodovine delavskega gibanja, različnih zamisli o nalogah inštituta in optimizma glede kroga sodelavcev ter količine gmotnih sredstev, so se kmalu pokazala kot preveč optimistična in je razen prvega letnika izšel vsako leto komaj en zvezek, medtem ko letnik 1964 niti ni izšel, kar trikrat pa sta po dva letnika izšla v enem zvezku. Skupno je na več kot 6100 straneh izšlo okrog 115 znanstvenih razprav, in mnogo

čankov, recenzij, poročil in tudi gradiva, kot npr. bibliografij (več kot 560 strani), arhivskih virov, pregledov pomembnejših dogodkov itd., v glavnem iz vseh obdobj novjše zgodovine razen iz obdobja po drugi svetovni vojni. Značilno za prispevke je, da so prvi letniki imeli predvsem razprave, članke in gradivo iz obdobja narodnoosvobodilnega boja, kar je izraz takratne sestave raziskovalnega kadra na inštitutu. S spreminjanjem te sestave se je manjšalo objavlanje gradiva in večalo število prispevkov iz drugih obdobj, predvsem iz obdobja med svetovnima vojnama. Dva letnika Prispevkov sta imela predvsem gradivo dveh znanstvenih posvetovanj z inštituta, in to 1966 ob 25-letnici ustanovitve OF in 1967 ob 50-letnici velike oktobrske revolucije in 30-letnice prvega kongresa KPS. V enem naslednjih zvezkov (1970) pa je izšlo gradivo posvetovanja o problemih raziskovanja novejše slovenske zgodovine (november 1969). Bibliografijo prispevkov bo inštitut objavil ob izidu njihovega 20. letnika in je skoraj že izdelana. Inštitut in založba si morata prizadevati za redno izhajanje revije, uredniški odbor pa za načrtnejše urejanje in dvig kakovosti.

Z namenom seznanjanja javnosti z raziskovalnimi izsledki in njihovim preverjanjem je inštitut skupaj s Filozofsko fakulteto, Slovensko akademijo znanosti in umetnosti ter Zgodovinskim društvom za Slovenijo nato priredil še dve znanstveni posvetovanji, in to leta 1974 o revolucionarnem delavskem gibanju v letih 1921—1924 in leta 1975 o osvoboditvi Slovenije 1945. Referati z obeh posvetovanj so izšli v posebnih zbornikih.

Inštitutovi delavci so sodelovali tudi na mnogih znanstvenih in strokovnih posvetovanjih, ki so jih priredili drugi bodisi v domovini bodisi v tujini. Nemajhno je tudi njihovo sodelovanje z raziskovalnimi, izobraževalnimi in

Znanstveno posvetovanje 22. in 23. 12. 1975

kulturnimi ustanovami, društvi in družbenopolitičnimi organizacijami. To se izraža s predavanji na seminarjih za učitelje zgodovine, s pomočjo zgodovinskim krožkom na šolah, pisanjem učbenikov in drugih pripomočkov za pouk novejše zgodovine v šolah, pisanjem poljudnoznanstvenih člankov za revije in časopise, še posebej s področja razvijanja revolucionarnega delavskega gibanja in revolucionarnih tradicij, pisanjem prispevkov za enciklopedije, leksikone, kronološke preglede dogodkov, sodelovanjem v vodstvu Zgodovinskega društva za Slovenijo in njegovih sekcij, sodelovanjem pri izvajanju večjih znanstvenih in tudi družbenopolitičnih akcij, npr. pisanja Zgodovine ZKJ, izdajanja Zbranih del Josipa Broza-Tita, pisanju Narodnoosvobodilne vojne na Slovenskem 1941 do

1945, Zgodovine Slovencev, Zgodovine slovenskega sindikalnega gibanja, Zgodovine revolucionarnega mladinskega gibanja itd.

Inštitutovi delavci sodelujejo tudi v uredniških odborih in izdajateljskih svetih strokovnih revij, pri delu založb in žirij za nagrade itd. So tudi člani raznih strokovnih komisij in svetov, še posebej s področja zgodovine in razvijanja revolucionarnih tradicij. Pomembno je tudi njihovo sodelovanje z muzeji in arhivi pri razstavah, saj so bili celo avtorji posameznih tematskih razstav ali muzejev.

Inštitut je razvil tudi sodelovanje z nekaterimi sorodnimi raziskovalnimi in tudi arhivskimi zavodi v tujini (Trst, Videm, Dunaj, Koblenz itd.). Izražajo ga razne oblike, npr. izmenjava informacij, mikrofilmov in kopij gradiva, literature, organiziranje skupnih znanstvenih sestankov, pomoč inštituta in njegovih delavcev pri specialističnem študiju inozemskih študentov itd. Nekaj inštitutovih delavcev je bilo tudi na specializaciji v inozemskih znanstvenih zavodih.

Ob mnogem in raznovrstnem delu inštitutovih delavcev, ki ga ni mogoče natančneje niti naštetih niti izmeriti, bi lahko sklenili, da inštitut sam nikakor ne zmore vsega dela, ki bi ga bilo treba opraviti. Vendar niti drugi ne morejo uspešno opraviti dela brez sodelovanja inštituta in njegovih delavcev.

O objavljenih delih svojih znanstvenih in strokovnih delavcev inštitut sproti seznanja z bibliografijo v vsakem zvezku svojih Prispevkov. Vsakih deset let objavi še posebno bibliografsko publikacijo. Samoupravni organi inštituta pa že petnajst let svoje sklepe objavljajo v notranjih inštitutskih Obvestilih.

3. ARHIV

Kot že rečeno, je inštitut ob svoji ustanovitvi dobil svoj arhiv predvsem iz Muzeja narodne osvoboditve Slovenije in ga je le malo pridobil pozneje. Ker je bilo težišče dela tega muzeja na obdobju narodnoosvobodilnega boja na Slovenskem, je bila tudi večina arhivskega gradiva iz tega obdobja. Zbirati so ga začeli že v narodnoosvobodilnem boju samem, največ pa ga je zbral Znanstveni inštitut pri predsedstvu SNOS po osvoboditvi.

Arhiv inštituta ima sedaj tri večje odseke, in to arhiv delavskega gibanja do leta 1941, arhiv narodnoosvobodilnega boja 1941—1945 in arhiv povojne socialistične graditve.

Arhiv delavskega gibanja do leta 1941 ima predvsem arhivske fonde Delavske zbornice za Slovenijo, javne borze dela za Slovenijo, Inšpekcije dela, Jugoslovanske strokovne zveze itd. Skupno ima več kot 36 fondov in zbirk. Raziskovalci zgodovine delavskega gibanja na Slovenskem do leta 1918 in slovenske zgodovine med dvema vojnama so torej navezani predvsem na arhivsko gradivo zunaj arhiva inštituta. Z mikrofilmi in kopijami gradiva iz tujih arhivov neprestano bogatijo zbirko dopolnilnega gradiva v arhivu inštituta.

Ima pa arhiv nekaj zelo pomembnih osebnih zbirk gradiva. Med najpomembnejšimi so zbirke Ivana Regenta, dr. Izidorja Cankarja, Dragotina Gustinčiča, Kostje Nachtigala, dr. Jožeta Potrča.

Popolnoma drugače je z vsem arhivskim gradivom iz obdobja fašistične okupacije in narodnoosvobodilnega boja na Slovenskem 1941—1945. Arhiv inštituta ga hrani največ (od več kot 900 fondov in zbirk ali več kot 850 tm, hrani več kot 645 fondov in zbirk ali več kot 590 tm), vsi

drugi arhivi ga hranijo manj. Arhivsko gradivo iz obdobja narodnoosvobodilnega boja, ki ga hrani arhiv inštituta, ima tri večje skupine fondov in zbirk, in to a) vojaških in civilnih ustanov narodnoosvobodilnega gibanja, b) vojaških in civilnih ustanov nemškega in italijanskega okupatorja (od madžarskega okupatorja nima nobenega fonda), ter c) kolaboracionističnih in kontrarevolucionarnih vojaških in civilnih ustanov.

Dvomim, da bi še neki drugi narod v Evropi ohranil toliko gradiva (arhivskega, fotografskega in bibliotečnega) iz svojega osvobodilnega boja kot slovenski narod. Vzrok, da je ohranil toliko arhivskega gradiva, je za gotovo v veliki širini osvobodilnega gibanja, ki je zajelo večino slovenskega naroda, velika organizacijska razvejanost in pestrost oblik delovanja tega gibanja, obstoj osvobojenih, polosvobojenih in po našem gibanju nadzorovanih ozemelj, prizadevanje nekaterih ustanov in posameznikov, da bi ohranili čimveč gradiva, ker so se zavedali, da gre za velik čas, za prelomno obdobje slovenske zgodovine itd. in ne nazadnje obstoj in delo Znanstvenega inštituta pri predsedstvu SNOS. Arhiv inštituta hrani tudi večino tega gradiva (od okrog 570 fondov in zbirk ali okrog 172 tm hrani več kot 380 fondov in zbirk ali več kot 140 tm), vsi drugi ga hranijo manj, med njimi največ (16 tm) in najpomembnejše Zgodovinski arhiv CK ZKS v Ljubljani. Med najpomembnejšimi fondi v arhivu inštituta so fondi izvršnega odbora OF, predsedstva SNOS, pokrajinskih in okrožnih organov narodnoosvobodilnega gibanja, glavnega štaba NOV in POS, štabov korpusov in operativnih con, divizij, brigad, odredov itd. Značilne za gradivo iz narodnoosvobodilnega boja so velika razdrobljenost fondov in zbirk, velika občutljivost in velika uporabnost, kar vse zahteva od arhiva posebno natančnost

pri njegovem urejanju in popisovanju ter zaščiti. Vse to gradivo je posebej mikrofilmno (1.108.029 mikrofilmskih posnetkov), mnogo poškodovanih dokumentov konzerviranih (27.894 listov) itd. Posebno vrsto zaščite vsebine dokumentov iz narodnoosvobodilnega boja pomeni tudi njihovo objavljanje v posebnih zbirkah, pri čemer sodelujejo tudi arhivisti.

Razumljivo je, da je okupatorjevega in kolaboracionističnega oziroma kontrarevolucionarnega arhivskega gra-

*Pogled
v
arhivsko
skladišče*

diva več kot partizanskega, čeprav se marsikaj ni ohranilo. Tudi tega hrani arhiv inštituta največ (od okrog 335 fondov in zbirk ali okrog 675 tm hrani več kot 260 fondov in zbirk ali več kot 450 tm). Ker pri gradivu nemškega okupatorja, ki ga hrani arhiv inštituta, ni niti fondov šefov civilne uprave za Spodnjo Štajersko in Gorenjsko (ta sta morda v Gradcu in Celovcu) niti vrhovnega komisarja za operacijsko cono »Jadransko primorje« (ta je verjetno uničen) niti osrednjih policijskih uradov za vse zasedene slovenske pokrajine, tvorijo večino gradiva fondi in zbirke okrožnih in okrajnih upravnih in orožniških uradov. Nasprotno pa so se pri gradivu italijanskega okupatorja ohranili fondi visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino, poveljstva 11. armadnega zbora, nekaterih divizij itd. In je gradivo italijanskega okupatorja vsebinsko bogatejše od nemškega. Arhiv inštituta ali posamezni raziskovalci pridobivajo precej okupatorjevega gradiva v obliki kopij in mikrofilmov iz nemških, italijanskih in ameriških arhivov (Koblencz, Bonn, Freiburg, Rim, Zahodni Berlin itd.).

Arhiv kolaboracionističnih in kontrarevolucionarnih ustanov ima predvsem fonde informacijskega oddelka in tiskovnega urada pokrajinske uprave za Ljubljansko pokrajino, zimske (nato socialne) pomoči, šolske skupine slovenskega domobranstva, postojnske skupine Slovenskega narodnega varnostnega zbora. itd. Skupno ima arhiv kolaboracionističnih in kontrarevolucionarnih organizacij, ustanov in enot 574 fasciklov (okrog 76 tm) gradiva, ne upoštevajoč knjig in kartotek.

Arhiv iz socialistične graditve na Slovenskem ima več kot 18 fondov in zbirk (143 tm) predvsem iz Slovenskega primorja 1945—1947 (PNOO za Slovensko primorje in Trst, njegovo poverjeništvu za cono B Julijske krajine, okrožni in okrajni NOO, SIAU itd.), fond centralnega komiteja in

nekaterih okrajnih komitejev Ljudske mladine Slovenije (1945—1959) itd. Zato so raziskovalci zgodovine povojne socialistične graditve vezani večinoma na arhivsko gradivo zunaj inštituta (predvsem v Arhivu SRS in Zgodovinskem arhivu CK ZKS).

Od leta 1965 dalje je v arhivskem oddelku inštituta tudi zbirka partizanskega, okupatorjevega in kolaboracionističnega oziroma kontrarevolucionarnega tiska (prej je bila v inštitutovi knjižnici). Zbirka partizanskega tiska (knjige in brošure, periodika, drobni tisk) v inštitutu je za gotovo največja v Jugoslaviji in ne pomeni samo pomembnega zgodovinskega vira, temveč tudi spomenik narodnoosvobodilnega boja. Po dogovoru z Muzejem ljudske revolucije Slovenije iz leta 1962 hrani arhiv inštituta prvi in tretji komplet tiska, knjižnica muzeja pa drugi komplet, izpopolnjen s fotokopijami iz prvega kompleta. V prvem kompletu je sedaj 713 naslovov periodike, 1367 neperiodike (skupaj okrog 9 tm), precej okupatorjevega in kolaboracionističnega oziroma kontrarevolucionarnega tiska, tako da je vsega tiska iz let 1941—1945 okrog 32 tm.

Temeljna naloga arhivskih delavcev inštituta je bila ves čas urejanje in popisovanje arhivskega gradiva. Po več kot desetletnem pomanjkanju usposobljenih arhivistov so se razmere že začele izboljševati v Muzeju narodne osvoboditve, vendar so se prav izboljšale šele v inštitutu. Nova sistemizacija je namreč predvidela za vsako večjo skupino arhivskih fondov najmanj enega arhivarja, tj. najmanj 7 arhivistov, bibliotekarja za partizanski in drugi tisk iz obdobja 1941—1945, fotografa in vodjo skladišča in čitalnice. Takšno kadrovsko stanje je arhiv inštituta več ali manj uspešno tudi vzdrževal. Sedaj dela v arhivskem oddelku šest arhivistov, bibliotekar, fotograf in vodja skladišča in čitalnice.

Hitrejše urejanje in popisovanje arhivskih fondov so razumljivo ovirale druge naloge arhivskih delavcev, npr. sodelovanje pri objavljanju virov, iskanje podatkov za udeležence delavskega gibanja in NOB (v poslednjih desetih letih izdanih okrog 1800 potrdil oziroma pismenih odgovorov), za uporabnike s področja izobraževanja, kulture in znanosti itd. Zelo malo je celovitejših dokumentarnih del iz zgodovine revolucionarnega delavskega gibanja na Slovenskem, za katera pisci ne bi uporabljali gradiva iz arhiva inštituta, medtem ko takšna dela iz zgodovine NOB nastajajo večinoma z gradivom iz tega arhiva (npr. vse raziskave inštitutovih delavcev, piscev Knjižnic NOV in POS ter OF, dela univerzitetnih učiteljev itd.).

V poslednjih desetih letih je letno uporabljalo arhivsko gradivo inštituta poprečno 186 uporabnikov, število letnih poprečnih obiskov arhivske čitalnice znaša 691, število letno izposojenih tehničnih arhivskih enot (škatel in fasciklov) pa 1598. To pomeni, da ima arhiv inštituta približno enako število uporabnikov, obiska in izposojenih enot kot nekateri večji arhivi, ki imajo celo desetkrat več gradiva. Za uporabnike je bilo v poslednjih desetih letih izdelanih tudi 154.354 kseroks-kopij, 51.361 fotokopij in 24.675 mikrofilmskih posnetkov gradiva iz arhiva inštituta.

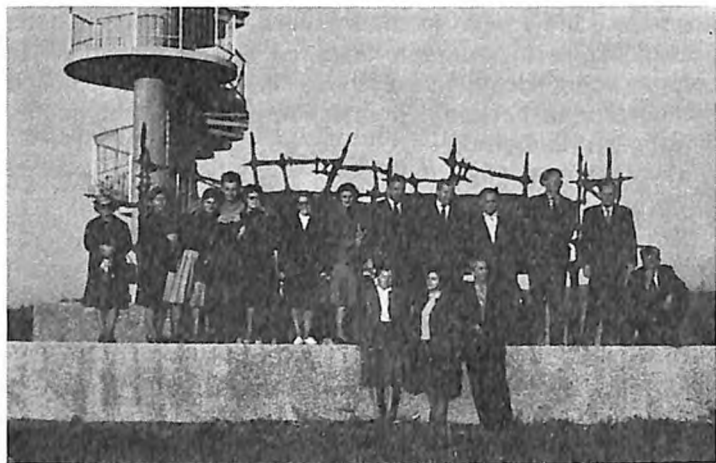
Kljub naštetim in drugim oviram pri urejanju in popisovanju arhivskega gradiva (odstotek dokončno urejenega in popisane gradiva bi bil za gotovo večji, če ne bi šlo za tako pomembno in tako uporabljivo gradivo, ki zahteva zelo podrobno ureditev in popis, če ne bi bilo treba nekaterih arhivskih fondov urejati popolnoma na novo, ker je bilo gradivo včasih tudi popolnoma zmešano ali pa je drugi del fonda prišel v arhiv, ko je bil prvi že urejen itd.) je le-to vendarle že leta in leta dosegljivo za znanstveno-raziskovalno delo, okrog 20 odstotkov pa ga je že

dokončno urejenega in nadrobneje popisane. Glede partizanskega in drugega tiska pa je najpomembnejša naloga poleg dokončne ureditve tudi izdelava splošne bibliografije in posebnih (tematskih, področnih, območnih in drugih) bibliografij.

Arhiv inštituta ima tudi bogato zbirko t. i. dopolnilnega gradiva, tj. spominov udeležencev delavskega dibanja in NOB, neobjavljenih dokumentarnih del, mikrofilmov gradiva iz tujih arhivov itd. Žal sta pomanjkanje gmotnih sredstev in sodelavcev zavrla nekatere koristne akcije, npr. evidentiranje in mikrofilmanje gradiva v Arhivu SFRJ v Beogradu, sistematično zbiranje spominskega gradiva na terenu, objavljane arhivskih virov itd. Ustavilo se je tudi že začeto dopolnjevanje arhivskih fondov z gradivom, ki je bilo nekoč iz njih izločeno (sedaj gradivo nekaterih fondov hranijo tudi štirje zavodi).

4. KNJIŽNICA

Knjižnica inštituta je bila do leta 1965 temeljna organizacijska enota, nato malo časa »priročna« in že več kot deset let strokovna knjižnica v okviru znanstveno-raziskovalne enote. Nastajati je začela v Znanstvenem inštitutu pri predsedstvu SNOS z zbiranjem za njegovo raziskovalno delo potrebnih knjig, partizanskega, okupatorjevega in kolaboracionističnega oziroma kontrarevolucionarnega tiska z izbiranjem ustreznega knjižničnega gradiva iz okupatorjevih šolskih in drugih knjižnic takoj po vojni, z nabavljanjem dokumentarnih del o narodnoosvobodilnem boju in drugi svetovni vojni itd. Šele po preselitvi v inštitut se je njeno področje razširilo z nekaterimi pridobitvami literature o delavskem gibanju in predvsem z načrtnim

*Delavci inštituta na strokovni ekskurziji po Primorski v Goriških
Brdih jeseni 1962*

pridobivanjem knjig z vsega delovnega področja inštituta. Žal ni uspelo prizadevanje inštituta za pridobitev za zgodovino delavskega gibanja zelo bogate knjižnice dr. Henrika Tume. Uspel pa je pridobiti ponatis pomembne revije »Internationale Pressekorrespondenz«.

Sedaj ima knjižnica 18.696 zvezkov in naroča 24 domačih ter 18 tujih znanstvenih in strokovnih revij. Letno pridobi knjižnica okrog 550 novih zvezkov. V poslednjih desetih letih je knjižnico uporabljalo letno 163 uporabnikov z 2529 obiski in so si letno izposodili poprečno 3067 zvezkov. Knjižnica je odprta tudi uporabnikom zunaj inštituta. Za večje in uspešnejše nudenje uslug delavcem inštituta in drugim uporabnikom bi potrebovala ustrezno čitalnico.

Knjižnica polletno obvešča delavce inštituta in sorodne zavode o novo pridobljenih knjigah. Sodeluje tudi pri izdelavi centralnega kataloga tuje literature pri Narodni univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Sodeluje tudi pri sestavi bibliografije novih zgodovinskih knjig, ki jo objavlja Zgodovinski časopis. Vključena je tudi v medknjižnično izposojno doma in v svetu.

Ob svojem znanstvenem in strokovnem delu delavci inštituta že nekaj let načrtno pregledujejo domače (51) in tuje (17) znanstvene in strokovne revije ter izdelujejo bibliografijo razprav, člankov itd. o zgodovini delavskega gibanja in novejši slovenski zgodovini in tudi širše. Bibliografija ima že 3073 enot iz let 1956—1978.

Kljub svojemu pomenu za raziskovanje novejše slovenske zgodovine se mora knjižnica inštituta, ki ima dva strokovna delavca, nenehno spopadati z ovirami. Občuti predvsem pomanjkanje prostora, težave pri nabavi inozemske literature in nekaterih domačih del, ki izidejo zunaj založb.

5. TAJNIŠTVO

Za opravljanje vseh tehničnih, hišniških, računovodskih in drugih del v inštitutu skrbi tajništvo, ki ga vodi tajnik inštituta. Ob nastanku inštituta razmeroma veliko število delavcev v tajništvu se je sčasoma zmanjšalo tako, da jih je sedaj zaposlenih najmanjše možno število, če inštitut hoče kolikor toliko redno poslovati (tajnik, tajnica ravnatelja, računovodja, knjigovodja, 2 strojepiski, telefonist, hišnik, 3 čistilke in 3 čuvaji). Inštitut namreč tudi upravlja vso hišo, v kateri pa zaseda le del, največ prirejenih, a drugače neustreznih prostorov. Posebne težave

povzroča sožitje inštituta kot znanstvenega zavoda z nekaterimi zelo razgibanimi strankami in skrb za pridobivanje gmotnih sredstev za večja hišna popravila.

6. SKLEP

Ob dvajsetletnici ustanovitve Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani lahko njegovi delavci ugotavljajo, da opravljeno delo ni majhno in se izraža na različnih področjih, največ seveda na raziskovalnem. Delavci inštituta so ga opravljali po svojih najboljših močeh in z zavestjo, da opravljajo pomembno kulturno poslanstvo in prispevajo svoj delež k celovitejši in popolnejši podobi naše narodne zgodovine. Nekateri inštitutove sistematične delovne akcije in kakovostno opravljeno delo so požele priznanje strokovnih in drugih krogov ter razne nagrade. To ga zavezuje, da bo tudi v prihodnje opravil čimveč dela na znanstvenem, kulturnem in izobraževalnem področju.

Inštitut se je v dvajsetih letih svojega delovanja izoblikoval v pravi znanstveni zavod in se je uveljavil pri raziskovanju zgodovine delavskega gibanja in narodnoosvobodilnega boja na Slovenskem. Vedno bolj pa postaja tudi zavod za znanstveno preučevanje vse novejših slovenskih zgodovine, pri čemer ostaja preučevanje revolucionarnega delavskega gibanja in narodnoosvobodilnega boja v sklopu vse slovenske zgodovine njegova prednostna naloga. Ustanovitvena odredba in trije širše zasnovani raziskovalni načrti inštitutu natančneje določajo delovno področje in omogočajo uspešnejše načrtovanje srednjeročnih in kratkoročnih nalog. Treba bi mu bilo tudi v prihodnje omogočiti, da bi te naloge nemoteno in uspešno

izvajal ter za uresničevanje raziskovalnih načrtov pritegoval tudi zunanje delavce.

Inštitut se je neprestano zavedal, da je bogata dediščina, ki jo je v obliki arhivskega in knjižnega gradiva dobil od svojih predhodnikov, pomembna kulturna dobrina. Zato je po svojih najboljših močeh skrbel zanjo in jo ustrezno varoval. V prihodnje si bo prizadeval, da se ob tem bogatem arhivskem in knjižnem gradivu ter dobri strokovni usposobljenosti svojih delavcev hitreje razvija v dokumentacijsko središče za novejšo zgodovino Slovencev.

KNJIGE, KI JIH JE IZDAL INŠTITUT ALI SO JIH NAPISALI NJEGOVI DELAVCI

I. INŠTITUTOVA REVIJA

1. Prispevki za zgodovino delavskega gibanja
I/1960, št. 1—2, II/1961, št. 1—2, III/1962, št. 1—2,
IV/1963, št. 1—2, V/1965, št. 1—2, VI/1966, št. 1—2,
VII/1967, št. 1—2, VIII—IX/1968—1969, št. 1—2,
X/1970, št. 1—2, XI—XII/1971—1972, št. 1—2, XIII/
1973, št. 1—2, XIV/1974, št. 1—2, XV—XVI/1975 do
1976, št. 1—2, XVII/1977, št. 1—2.

II. ZBORNIKI ZNANSTVENIH POSVETOVANJ

1. Elementi revolucionarnosti v političnem življenju
Slovencev. Ljubljana 1973, strani 118.
2. Revolucionarno delavsko gibanje v Sloveniji 1921
do 1924. Ljubljana 1974, strani 367, ilustr.
3. Osvoboditev Slovenije 1945 (referati znanstvenega
posvetovanja v Ljubljani 22. in 23. decembra 1975).
Ljubljana 1977, strani 367, ilustr.

III. OBJAVE VIROV

1. Zbornik dokumentov in podatkov o narodnoosvo-
bodilni vojni jugoslovanskih narodov, del VI — bor-
be v Sloveniji.
Knjige 1 (ponatis), 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14.
(Skupaj z Vojaškim zgodovinskim inštitutom JLA.)

2. Dokumenti ljudske revolucije v Sloveniji 1941—1945 knjige 1 2, 3, 4, 5.
3. Zbornik fotografij iz delavskega gibanja in dejavnosti komunistične partije na Slovenskem 1867 do 1941.
Knjigi 1, 2.
4. Zbornik fotografij iz narodnoosvobodilnega boja slovenskega naroda 1941—1945.
Knjige 1 (ponatis), 2, 3 (skupaj z Muzejem ljudske revolucije).
5. Jesen 1942. Korespondenca Edvarda Kardelja in Borisa Kidriča. Ljubljana 1963, strani XXIV + 647, ilustr.
6. Saje Franček: Pisma na smrt obsojenih — osudjenih na smrt. Druga dopolnjena izdaja. Ljubljana 1959, strani 430 + 5, ilustr.
7. Potrč Jože: O socialistični etiki in morali. Maribor 1972, strani 576, ilustr.

IV. OBJAVA SPOMINOV

1. Golouh Rudolf: Pol stoletja spominov. Panorama političnih bojev slovenskega naroda. Ljubljana 1966, strani 421

V. BIBLIOGRAFIJE

1. Škerl France-Bregar: Petnajst let bibliografije o narodnoosvobodilnem boju Slovencev 1945—1959, Ljubljana 1962, strani XI + 546.
2. (Škerl France): Bibliografija sodelavcev Inštituta za zgodovino delavskega gibanja 1959—1969. Ljubljana 1969, strani 112.
3. Jože Munda: Bibliografija slovenskega marksističnega tiska (knjige, periodika, brošure) od 11. aprila 1920 do 17. aprila 1941. Ljubljana 1969, strani 121.

4. Reisp Sonja, Traven Rezka, Vidovič-Miklavčič Anka, Zadnik Štefka: Bibliografija člankov o delavskem gibanju na Slovenskem 1917—1941, I. 1917. Ljubljana 1974, strani 100.
5. Zadnik Štefka: Bibliografija sodelavcev Inštituta za zgodovino delavskega gibanja 1969—1979. Ljubljana 1979 (pred izidom).

VI. KRONOLOŠKI PREGLEDI DOGODKOV

1. Nedog Alenka, Kacin-Wohinz Milica: Kronološki pregled dogodkov iz zgodovine delavskega gibanja na Slovenskem 1930—1941. Ljubljana 1967, strani 177.
2. Oris kronologije delavskega gibanja na Slovenskem 1867—1968. Ljubljana 1969, strani 192.
3. Koledar zgodovine KPJ—ZKJ. Uredil Janko Liška. Ljubljana 1969, strani 424, ilustr.

VII. MONOGRAFIJE

1. Škerl France: Ljubljanske srednje šole v letih 1941—1945. Prispevki k zgodovini Ljubljane v letih fašistične in nacistične okupacije. Ljubljana 1964, strani 273, ilustr.
2. Ferenc Tone: Kapitulacija Italije in narodno-osvobodilna borba v Sloveniji jeseni 1943. Maribor 1967, strani 719, ilustr.
3. Ferenc Tone: Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941—1945. Maribor 1968, strani 875, ilustr.
4. Nedog Alenka: Tone Tomšič. Oris življenja in revolucionarnega delovanja. Ljubljana 1969, strani 394, ilustr.
5. Klopčič France: Velika razmejitev. Študija o nastanku komunistične stranke v Sloveniji aprila

- 1920 in o njeni dejavnosti od maja do septembra 1920. Ljubljana 1969, strani 279, ilustr.
6. Britovšek Marjan: Revolucionarni idejni preobrat med prvo svetovno vojno. Lenin v boju za tretjo internacionalo. Ljubljana 1969, strani 418, ilustr.
 7. Kacin-Wohinz Milica: Primorski Slovenci pod italijansko zasedbo, 1918—1921. Maribor 1972, strani 468, ilustr.
 8. Krall Jože: Partizanske tiskarne na Slovenskem. I. Osrednje tiskarne. Ljubljana 1972, strani 393, ilustr.
 9. Krall Jože: Partizanske tiskarne na Slovenskem. II. Primorske tiskarne. Ljubljana 1972, strani 429, ilustr.
 10. Kremenšek Slavko: Slovensko študentovsko gibanje 1919—1941. Ljubljana 1972, strani 459 + (XVII), ilustr.
 11. Reisp Sonja: Kričač. Radio Osvobodilne fronte 1941—1942. Ljubljana 1975, strani 150, ilustr.
 12. Kresal France: Tekstilna industrija v Sloveniji. Ljubljana 1976, strani 408 + priloge, ilustr.
 13. Kresal France: Predilnica Litija v Litiji. Litija 1976, strani 132 + priloge, ilustr.
 14. Narodnoosvobodilna vojna na Slovenskem 1941 do 1945. Ljubljana 1976, strani 1159, ilustr. (Ponatisa 1977 in 1978) (Skupaj z Vojaškim zgodovinskim inštitutom JLA)
 15. Krall Jože: Partizanske tiskarne na Slovenskem. III. Gorenjske in štajerske tiskarne. Ljubljana 1976, strani 336, ilustr.
 16. Prunk Janko: Pot krščanskih socialistov v Osvobodilno fronto slovenskega naroda. Ljubljana 1977, strani 239.

17. Kacin-Wohinz Milica: Narodnoobrambno gibanje primorskih Slovencev v letih 1921—1928. Koper-Trst 1977, strani 561, ilustr. (2 knjigi).
18. Ferenc Tone: Akcije organizacije TIGR v Avstriji in Italiji spomladi 1940. Ljubljana 1977, strani 281, ilustr.
19. Nedog Alenka: Ljudskofrontno gibanje v Sloveniji (od leta 1935 do 1941). Ljubljana 1978, strani 305, ilustr.
20. Ferenc Tone: Satan, njegovo delo in smrt. Ljubljana 1979, strani 492, ilustr.
21. Rozman Franc: Socialistično delavsko gibanje na slovenskem Štajerskem. Ljubljana 1979, strani 326, ilustr.
22. Ferenc Tone: Nacistička politika denacionalizacije u Sloveniji u godinama 1941—1945. Ljubljana 1979, strani 745, ilustr. (Prevod iz slovenščine)

VIII. PREGLEDI

1. Jeršek Dare, Kacin-Wohinz Milica, Nedog Alenka: Oris mladinskega gibanja na Slovenskem 1941 do 1945. Ljubljana 1963, strani 191, ilustr.
2. Krall Jože: Partizansko tiskarstvo v Slovenskem primorju (Kratek pregled). Koper 1972, strani 61, ilustr.
3. Ferenc Tone, Kacin-Wohinz Milica, Zorn Tone: Slovenci v zamejstvu. Pregled zgodovine 1918 do 1945. Ljubljana 1974, strani 235, ilustr.
4. Sindikalno gibanje na Slovenskem. Ljubljana 1979, strani 23.

IX. UČBENIKI

1. Škerl France: Zgodovina za 8. razred osnovnih šol. Ljubljana 1966, strani 188.

2. Škerl France: Zgodovina za 8. razred osnovnih šol. Ljubljana 1969, strani 254. (Nova, dopolnjena izdaja).
3. Zadnik Štefka: Zbirka zgodovinskih virov za 4. razred gimnazij. Ljubljana 1968, strani 280, ilustr. (Ponatis 1976)
4. Zadnik Štefka, Križnar Ivan: Zgodovinska čitanka za osmi razred. Ljubljana 1970, strani 122. (Ponatis 1975)

X. VODNIKI

1. Ferenc Tone: Muzej slovenskih izgnancev v Brestanici. V zbirki: Kulturni in naravni spomeniki Slovenije (zbirka vodnikov). Ljubljana 1971, strani 32. (Ponatis 1979)
2. Ferenc Tone: Razvoj ljudske oblasti v Slovenskem primorju 1941—1947. Katalog k razstavi Pokrajinskega arhiva Koper Razvoj ljudske oblasti v Slovenskem primorju 1941—1947. Ljubljana 1978, strani 49, ilustr.
3. Ferenc Tone, Žnidarič Marjan: NOB na ljutomerskem območju. (Kratek pregled). Maribor 1979, strani 20, ilustr.

XI. DRUGI PRIPOMOČKI

1. Kresal France, Nedog Alenka, Prunk Janko, Stiplovšek Mirko: Proučevanje delavskega gibanja v Sloveniji 1918—1941. Ljubljana 1975, strani 77.
2. Ferenc Tone, Mirko Stiplovšek, Milan Ževart, Franc Debeljak: Domicili v slovenskih občinah. Ljubljana 1976, strani 32.

PREGLED VODILNIH DELAVCEV

I. RAVNATELJ:

Dušan Bravničar (1959—1962)
France Kimovec (1962—1967)
Bogdan Osolnik (1967—1971)
dr. Tone Ferenc (1971—1975)
dr. France Kresal (1975—1979)
dr. Milica Kacin-Wohinz (1979—)

II. VODJE TEMELJNIH ORGANIZACIJSKIH ENOT:

1. Znanstveno-raziskovalna enota:

Stana Gerk (1959—1960)
dr. Metod Mikuž (1960—1961)
Alenka Nedog, I. zgod. odd. (1961—1966)
Tone Ferenc, II. zgod. odd. (1961—1964)
Franček Saje, II. zgod. odd. (1964—1966)
dr. France Škerl (1966—1971)
dr. Janko Pleterski
dr. Mirko Stiplovšek } kolegij (1971—1975)
Alenka Nedog
dr. Tone Ferenc
Alenka Nedog (1975—1976)
dr. Milica Kacin-Wohinz (1976—1979)
dr. Tone Ferenc (1979—)

2. Arhiv:

Matija Žgajnar (1959—1961)
Slavka Gorjan (1961—1964)
Janko Liška (1964—1965)
Slavka Gorjan (1965—1968)
dr. Tone Ferenc (1968—1975)
Marjeta Adamič (1975—)

3. Knjižnica:

Jože Krall (1959—1965)

4. Tajništvo:

Jože Kramer (1959—1962)
Leopold Mendaš (1964—1965)
Janko Liška (1965)
Janez Vrhovec (1965—1967)
Ferdo Fischer (1967—1968)
Ivan Rozman (1968—1970)
Rado Škraba (1970—1974)
Danilo Šolar (1974—)

PREGLED PREDSEDNIKOV SAMOUPRAVNIH ORGANOV

I. PREDSEDNIK SVETA INŠTITUTA:

dr. Marijan Dermastia (1960—1962)
Sergej Vošnjak (1962—1963)
Janko Rudolf (1963—1966)
Alenka Nedog (1966—1967)
Ferdo Fischer (1967—1968)
dr. Milica Kacin-Wohinz (1968—1969)
dr. Tone Ferenc (1969—1970)
dr. Jože Šorn (1970—1971)
dr. France Kresal (1972—1974)

dr. Milica Kacin-Wohinz (1974—1976)
dr. Tone Ferenc (1976—1978)
dr. Jasna Fischer (1978—)

II. PREDSEDNIK UPRAVNEGA ODBORA INŠTITUTA:

Franček Saje (1964—1966)
Ferdo Fischer (1966—1967)
Marjeta Adamič (1967—1968)
dr. Jože Šorn (1968—1969)
Ferdo Fischer (1969—1970)

P R E G L E D
DELAVCEV INŠTITUTA OD 1959 DO 1979

Zap. št.	PRIIMEK IN IME	Zaposlen
1.	Adamič Marjeta	1960—
2.	Bavdaž Jurij	1961—1964
3.	Biber dr. Dušan	1974—
4.	Božnar Nadja	1964—1969
5.	Brinovec Matilda	1961
6.	Bračko Damijana	1978—
7.	Bradeško Dragica	1959—1964
8.	Bravničar Dušan	1959—1963
9.	Bravničar Marija	1964—1969
10.	Brodnik Jožica	1961—
11.	Ceglar Franc	1960—
12.	Ceglar Helena	1973—
13.	Čampa Marjeta	1974—
14.	Čeh Marjan	1960—1961
15.	Čepič Zdenko	1977—1978, 1979—

Zap. št.	PRIIMEK IN IME	Zaposlen
16.	Črnologar Ema	1959—1969 †
17.	Čuk Vesna	1973—1974
18.	Deželak Vida	1978—
19.	Dimec Janez	1961—1965 †
20.	Dobriła Pavel	1968—1971
21.	Dolenc Gvido	1961—1962
22.	Drol Breda	1959—1977
23.	Ferenc dr. Tone	1959—1965, 1968—
24.	Fischer Ferdo	1961—1971
25.	Fischer dr. Jasna	1969—
26.	Gerk Stana	1959—1960
27.	Gombač mag. Boris	1974—
28.	Gombač Metka	1975—
29.	Gorjan Slavka	1959—1972
30.	Granda mag. Stane	1973—1975, 1976—1978
31.	Grmek Pavla	1959—1965
32.	Grzetič Edi	1965—1969
33.	Hauptman Marjeta	1962—
34.	Hribar Milena	1959—1963
35.	Isailovič Mirijana	1975—
36.	Jager Ančka	1959—1960
37.	Jeršek Dare †	1960—1964
38.	Kacin-Wohinz Milica	1959—
39.	Kafol Miran	1974—1978
40.	Kandus Nataša	1972—
41.	Kastelic Antonija	1979—
42.	Kimovec France-Žiga	1962—1967
43.	Klobučar Amalija	1963—1964
44.	Klinec Marija	1965—1977
45.	Klopčič France	1959—1963
46.	Knez-Bergant Marija	1960—1964

Zap. št.	PRIIMEK IN IME	Zaposlen
47.	Knez Vinko	1964—1967
48.	Kobal Nada	1965—
49.	Komel Mila	1959—1960 †
50.	Korenč Marija	1959—1960
51.	Krall Jože †	1959—1978
52.	Kramar Erika	1959—1963
53.	Kramer Jože	1959—1962
54.	Kranjc Milena	1962—1963
55.	Kresal dr. France	1963, 1964—
56.	Kristan Milena	1964—1972
57.	Križnar Ivan	1960—1962
58.	Križnar Ivanka	1959—1960
59.	Kurnik Marija	1961—1964
60.	Kušar Ana	1963
61.	Leben Jožefa	1959—1960
62.	Liška Janko	1964—1973
63.	Luštek Miroslav	1960—1968 †
64.	Madžeral Anica	1965—1968
65.	Majcen Katarina	1960—1962
66.	Marolt Olga	1964—1968
67.	Mastnak Ana	1972—1973
68.	Mazi Irena	1974—
69.	Medved Dragica	1960—1963
70.	Medved Ivanka	1961
71.	Mendaš Leopold	1965 †
72.	Milačič Nada	1959—1961
73.	Mlakar mag. Boris	1972—1973, 1974—
74.	Mole Izidor	1969—1971 †
75.	Možina Terezija	1959—1964, 1966—1972
76.	Mrdjenovič Pavla	1979—
77.	Muser Erna	1959—1961

Zap. št.	PRIIMEK IN IME	Zaposlen
78.	Nedog Alenka †	1959—1976
79.	Novak Cvetka	1961—1962
80.	Novakovič Gospa	1972
81.	Oblak-Čarni Marija	1959—1974
82.	Obranovič Vida	1974—1979
83.	Osolnik Bogdan	1967—1971
84.	Parkelj Mihael	1959—1973
85.	Perovšek Jurij	1978—
86.	Pintar Justina	1959—1965
87.	Pohar Matija	1969—1971
88.	Pozvek Alojzija	1964—1965
89.	Požun Alojz	1960—1966
90.	Preatoni Zdenka	1959—1966 †
91.	Prunk dr. Janko	1966, 1967—1975, 1979—
92.	Ravnihar Darja †	1959—1972
93.	Reisp Sonja	1964—
94.	Repar Jožefa	1977
95.	Rozman dr. Franc	1965—1966, 1967—
96.	Rozman Ivan	1968—1970 †
97.	Saje Franc	1959—1960, 1962—1966
98.	Schara Hubert	1959—
99.	Semič Stane-Daki	1959—1961
100.	Setničar Ciril	1960—1961
101.	Setničar Pavla	1968—1971
102.	Sfiligoj Nada	1961
103.	Simončič Julij	1960—1961
104.	Simonič Stanislava	1960—1972
105.	Skulj Helena	1964—1965
106.	Smolinsky Mile	1959—1963 †
107.	Sokol Eva	1963—1967

Zap. št.	PRIIMEK IN IME	Zaposen
108.	Stanislav Veruška	1977
109.	Stefančič Majda	1959—1961
110.	Stiplovšek dr. Miroslav	1960
111.	Šenk Erna	1960—1962
112.	Šimic Jože	1959—1963
113.	Šimunović Slavica	1977—1978
114.	Škerl dr. France	1964—1973
115.	Škraba Rado	1970—1974
116.	Škrabar Ema	1959—1960
117.	Šolar Danilo	1974—
118.	Šorn dr. Jože	1964—
119.	Štrukelj Marija	1959—1961
120.	Šukič Safka	1969—1970
121.	Tavčar Francka	1967—
122.	Trampuž Alojz	1959—1963 †
123.	Trampuž Lilijana	1978—
124.	Traven Terezija	1960—
125.	Trček Jakobina	1959—1963
126.	Vajt Slavimir	1961—1965
127.	Verbič Rozalija	1960—1972
128.	Vidovič-Miklavčič Anka	1964—
129.	Vodušek-Starič Jera	1975—
130.	Vrabec Vinko	1965—
131.	Vrhovec Janez	1965—1967
132.	Vršnik Lojze	1959—1961
133.	Zadnik Janez	1969
134.	Zadnik Štefka	1961—
135.	Zakrajšek Božidar	1974—
136.	Žgajnar Matija	1959—1962
137.	Železnikar Vinko	1964—1966

OPOMBA:

1. V pregledu niso upoštevani delavci, ki so bili zaposleni v Muzeju narodne osvoboditve Slovenije, ko je ta bil v sestavi inštituta.
2. Križec za imenom pomeni, da je delavec umrl kot delavec inštituta, za letnicami pa, da je umrl kot upokojenec.

V Ljubljani, dne 31. oktobra 1979.

**Slika na naslovni strani iz Monografije — Ljubljana, ki jo
je izdala Delavska enotnost v Ljubljani**

**Tone Ferenc
INŠTITUT ZA ZGODOVINO DELAVSKEGA GIBANJA
V LJUBLJANI
Ob dvajsetletnici**

**Izdal in založil Inštitut za zgodovino delavskega gibanja
v Ljubljani**

zanj dr. Milica Kacin-Wohinz, ravnateljica

Tiskala tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani

Naklada: 1000 izvodov

Ljubljana, novembra 1979

